

موسویان: شرایط تعامل ایران و آمریکا فراهم است

کد خبر: ۳۴۱۷۹۰

تاریخ: ۰۸ شهریور ۱۳۹۲ - ۱۹:۰۲

مذاکره کننده سابق هسته‌ای کشورمان نوشت: ایران و آمریکا می‌توانند همکاری سازنده و هدفمندی در جهت حفظ خاورمیانه از جنگ‌های فرقه ای و شهری انجام داده و راه را برای حل موضوع هسته‌ای و پایان دادن به بیش از ۳ دهه خصومت ورزی هموارتر کنند.

به گزارش تسنیم، حسین موسویان، مذاکره کننده سابق هسته‌ای کشورمان یادداشتی درباره بحران سوریه در پایگاه تحلیلی المانیتور نوشت:

به اعتقاد موسویان ایران و ایالات متحده می‌توانند همکاری سازنده و هدفمندی در جهت حفظ خاورمیانه از جنگ‌های فرقه ای و شهری انجام دهند. جای تردیدی نیست که مسکو، پکن، اتحادیه اروپا و کشورهای قدرتمند در خاورمیانه باید نقشی موثر و سازنده در این همکاری ایفا کنند. این روند؛ راه را برای حل مساله هسته ای ایران هموارتر می کند و پنجره ای به سوی پایان دادن به خصومت ورزی بین ایران و آمریکا می گشاید که بیش از سه دهه از عمر آن می گذرد.

کاربرد سلاحهای شیمیایی در سوریه به یکی از مهمترین مسائل جامعه جهانی تبدیل شده است. آمریکا استفاده از سلاحهای شیمیایی را خط قرمز دانسته و بنحوی نشان داده که در صورت استفاده دولت سوریه از سلاحهای شیمیایی، اقدام جدی به عمل خواهد آورد. اما آیا این اقدام صرفا به معنی اقدام نظامی است و یا واشینگتن انتخابهای دیگری برای واکنش مناسب دارد. موضع اخیر و قاطع جان کری احتمال درگیر شدن آمریکا در این مساله را افزایش داده و فضای سیاسی واشینگتن حاکی از این است که کاخ سفید در حال بررسی جدی گزینه نظامی است. اما آیا گزینه نظامی چه نتیجه ای خواهد داشت، مهمترین موضوعی است که تصمیم گیرندگان در کاخ سفید باید به آن بیاندیشند.

نکته اول: اینکه هیئت سازمان ملل ممکن است استفاده از سلاح شیمیایی را تأیید کند اما قادر نباشد که بکارگیرنده را تعیین کند که آیا شورشیان سوریه و یا دولت سوریه بوده اند. حتی اگر هیئت سازمان ملل دولت سوریه را مسئول بکارگیری سلاحهای شیمیایی تعیین کند، این نتیجه گیری از سوی بخشی از جامعه جهانی مورد تردید خواهد بود و لذا ممکن است که اجماع جهانی وجود نداشته باشد.

نکته دوم: به فرض اینکه اجماع جهانی در مورد بکارگیری سلاحهای شیمیایی در سوریه هم به وجود آید، مسئولیت تصمیم گیری در مورد نحوه برخورد با این مسئله به عهده سازمان ملل است و نه واشینگتن. تصمیم گیری یک جانبه از سوی واشینگتن، مشروعیت شورای امنیت سازمان ملل بعنوان تنها مرجع قانونی تصمیم گیری در مورد مسائل مربوط به صلح و امنیت جهان را زیر سؤال خواهد برد.

نکته سوم: امروز مناقشه‌ای در مورد این حقیقت وجود ندارد که آمریکا صدام حسین را در بکارگیری سلاحهای شیمیایی علیه ایران مورد حمایت قرار داده است. گزارش اخیر مجله فارین پالیسی و اسناد کنگره آمریکا حاکی است که آمریکا قویا صدام را در بکارگیری سلاح شیمیایی علیه نظامیان و غیر نظامیان ایران در جنگ ۸ ساله (۸۸-۱۹۸۰) حمایت نموده است و لذا واشینگتن از وجاهت و جایگاه مناسب برای قضاوت و ایفای نقش پلیس جهانی در مورد بکارگیری سلاحهای شیمیایی برخوردار نیست و خود هنوز در جایگاه یک متهم قرار دارد زیرا حدود ۱۰۰ هزار، ایرانی در جریان حملات شیمیایی صدام به ایران کشته و یا مجروح شده اند.

نکته چهارم: تهران و مسکو حمله نظامی به سوریه را خط قرمز میدانند و بعید است که در مقابل اقدام نظامی آمریکا، دست روی دست بگذارند و لذا هرگونه حمله نظامی به سوریه میتواند آثاری فراگیر در سطح منطقه و فراتر از منطقه داشته باشد. البته اگر ایران و روسیه قانع شوند که دولت اسد از سلاح شیمیایی استفاده کرده، موضع متفاوتی خواهند داشت زیرا تهران با هر گونه استفاده از سلاحهای کشتار جمعی قویا مخالف است.

نکته پنجم: بعید است آمریکا علاقه و یا توان درگیر شدن در یک جنگ تمام عیار جدید در خاور میانه را داشته باشد و لذا احتمال قویتر این است که در صورت حمله نظامی، این یک حمله مقطعی و کوتاه خواهد بود. حمله ای که منجر به سقوط دولت اسد نخواهد شد و احساسات ملی سوری ها در حمایت از اسد و مخالفت با تجاوز خارجی تقویت خواهد شد.

نکته ششم: اسلامگرایان در منطقه خاور میانه از کنار تجاوز آمریکا به خاک یک کشور اسلامی نخواهد گذشت. آمریکا قبلا دو کشور اسلامی افغانستان و عراق را مورد حمله نظامی قرار داده و با صدها هزار میلیارد دلار خسارت و هزاران کشته و زخمی عقب نشینی نموده است، ضمن اینکه احساسات ضد آمریکائی و ضد اسرائیلی در خاورمیانه را تقویت نموده است.

نکته هفتم: خاور میانه در بی ثبات ترین وضعیت تاریخ خود به سر میبرد. لبنان، عراق، سوریه، مصر و یمن در وضعیت بحران خطرناک بسر میبرند. ترکیه که لنگرگاه غرب در خاور میانه محسوب میشود، موقعیت منطقه ای خود را از دست داده و با اکثر همسایگان خود در "وضعیت تنش" بسر میبرد ضمن اینکه در مورد مصر هم با دولت فعلی مصر، آمریکا و اسرائیل دچار تنش شده است. و لذا آمریکا و غرب بدون لنگرگاه در منطقه خاور میانه هستند.

نکته هشتم: انتخابات اخیر در ایران و پیروزی جناح اعتدال، تنها نشانه امیدوارکننده از ثبات و دموکراسی در تحولات اخیر خاور میانه میباشد. جفری فلدمن معاون آمریکایی سازمان ملل به تهران سفر نموده و با ظریف وزیر خارجه ایران دیدار و مسئله سوریه را مورد تبادل نظر قرار داده است. تهران در گفتگوها برای فلدمن روشن ساخته که آماده است برای حل بحران سوریه از طریق مسالمت آمیز همکاری جدی داشته باشد. در عین حال سلطان عمان هم با پیام مثبت از سوی کاخ سفید عازم تهران شده است و لذا شرایط برای یک تعامل سازنده بین تهران و واشینگتن از هر زمان دیگر آماده تر است.

همکاری دو کشور در ۲۰۰۱ در مورد افغانستان که منجر به سقوط طالبان و القاعده شد، الگویی است برای

تعامل جدید. این تعامل صرفاً محدود به سوریه نباید باشد. خاور میانه نیازمند "مدیریت" است و لذا "مدیریت بحران در خاور میانه" که شامل سایر بحرانهاست، راهی صحیح برای این تعامل خواهد بود. این تعامل باید در چارچوب شورای امنیت سازمان ملل صورت گیرد. ایران و آمریکا میتوانند در چارچوب برنامه ای جدید از سوی شورای امنیت، یک تعامل هدفمند و سازنده برای نجات خاور میانه از سقوط به ورطه جنگ قومی و جنگ داخلی، داشته باشند. بدون شک مسکو و پکن و اروپا و کشورهای قدرتمند خاور میانه باید در این تعامل نقش و حضور جدی داشته باشند. این مسیر تسهیل کننده بحران هسته ای ایران بوده و درب جدیدی برای کاهش مخاصمات 34 ساله ایران و آمریکا خواهد بود.

سید حسین موسویان پژوهشگر مدرسه وودروویلسون در پرینستون نیوجرسی است و ریاست سابق کمیته روابط خارجی شورای امنیت ملی ایران را به عهده داشته است. کتاب اخیر وی با نام "بحران هسته ای ایران: خاطرات" اخیراً توسط موسسه صلح بین المللی کارنگی به چاپ رسیده است.